

MUSEU D'HISTÒRIA
DE LA CIUTAT

ASSOCIACIÓ
CONSELL DE CENT

PUNTS D'INTERÉS HISTÒRIC: LA MURALLA MEDIEVAL DE BARCELONA [M]

La Muralla medieval de Barcelona i els seus portals

Institut de
cultura.

Ajuntament de Barcelona

Idea i direcció
Associació Consell de Cent
Museu d'Història de la Ciutat
de Barcelona (MHCB)

Producció
Museu d'Història de la Ciutat
de Barcelona (MHCB)

Textos
Albert Cobeles
Disseny gràfic

PEP (Quim Pintó i Montse Fabregat)
Realització dels elements de senyalització

Tojay
Imprenta
Gràfiques Ortells
Dipòsit legal
B-25362-2007

MUSEU D'HISTÒRIA
DE LA CIUTAT

ASSOCIACIÓ
CONSELL DE CENT

MHCB
Institut de cultura.

Expliquen els historiadors que la primera gran infraestructura ciutadana que, a l'edat mitjana, va estar sota la responsabilitat del municipi va ser la muralla: a finals del segle XIII, el rei Pere II va emprendre la construcció d'unes noves muralles i ràpidament va atribuir al Consell de Cent la totalitat de la gestió de les obres i, a partir d'aquell moment, el manteniment i la millora d'allò que s'havia construït fins aleshores. Els historiadors també refereixen que aquestes muralles van ser aixecades per les dones i els homes de Barcelona. I també -val la pena recordar-ho- va ser la ciutadania qui les van començar a enderrocar l'estiu de 1854.

La muralla va jugar un paper decisiu en la defensa de la ciutat, i va complir amb escreix la seva funció. Així doncs, recordar la seva existència i el seu traçat significa posar una peça més en la nostra memòria col·lectiva.

Aquesta guia, realitzada pel Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona, és part d'un projecte de difusió més ampli, que ha comptat amb el suport de la Fundació Caixa Catalunya. I com a alcalde de la ciutat, és per a mi un motiu d'orgull que la iniciativa hagi sorgit de l'Associació Consell de Cent, que reuneix els antics membres electes del consistori.

A tots ells, cal agrair-los l'esforç realitzat i felicitar-los pel resultat obtingut.

Jordi Hereu i Boher
Alcalde de Barcelona

L'objecte d'estudi i exposició del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona és la mateixa ciutat de Barcelona. Més enllà dels objectes i documents que ens refereixen aquesta història, la Barcelona d'avui, la del nostre present, és també una font que ens informa continuament del seu passat. A Barcelona hi ha molts edificis, monuments, carrers i altres elements urbans que ens refereixen i ens expliquen coses de la història de la ciutat. N'hi ha d'altres que no són tan evidents, però si tenim els instruments i els coneixements necessaris, també els podem llegir. Aquest és el cas de la muralla medieval de la ciutat.

Aquesta guia vol ser un instrument per explicar la història de les construccions defensives de la ciutat aixecades durant els segles XIII i XIV, unes construccions que han deixat rastre en la trama urbana de ciutat vella i de les quals se n'han trobat en distints punts restes arqueològiques. Volem agrair la iniciativa de l'Associació Consell de Cent i el suport rebut de la Fundació Caixa Catalunya per tirar endavant aquest projecte.

Carles Martí i Jufresa
Regidor de Cultura
Ajuntament de Barcelona

L'Associació Consell de Cent, integrada per totes les persones que hem estat escollides democràticament regidors de la ciutat de Barcelona, ha presentat una proposta al Museu d'Història de la Ciutat per tal que se senyalitzi on havien estat ubicats els portals de les muralles medievals de Barcelona. Aquestes muralles van ser enderrocades en la seva totalitat, excepte el Portal de les Drassanes al Paral·lel, a partir de l'any 1854, quan el clam popular amb el lema "Abajo las murallas!!!" va esdevenir imparable i, en conseqüència, se'n va autoritzar la demolició.

La història ha volgut que a Barcelona, des de l'època romana, els responsables de la construcció i del manteniment de les muralles de la ciutat hagin estat els responsables de la municipalitat. Per això, volem recordar aquí la figura del duumvir i edil Caius Coelius (primer il·lustre ciutadà de qui tenim notícies gràcies a les làpides epigràfiques), que al s. I aC va promoure la construcció de les primeres muralles de la ciutat i dels seus portals. També volem esmentar que a la segona meitat del segle IV dC, es van bastir les segones muralles de la ciutat, que sortosament es conserven en gran part i que ja estan degudament senyalitzades.

Si avancem en el temps i ens situem ja en el s. XIII, veurem que, per ordre del comte i rei Pere el Gran, el Consell de Cent va ser el responsable d'aixecar unes noves muralles per a la ciutat, fortificacions que el mateix consell va refer i ampliar al s. XIV. Precisament, els portals enderrocats d'aquestes muralles són l'objecte del nostre projecte i allò que expliquem en aquest estudi-guia.

Per tot això, ens sembla força coherent que l'Associació Consell de Cent hagi proposat aquest projecte que fa referència als 14 portals medievals de la ciutat.

Amb aquesta presentació, també volem deixar constància del nostre agraïment al Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona, que des del primer moment ens ha donat el seu preuat aval científic en aquest tema, i especialment a l'Excm. Sr. Alcalde de la ciutat, per l'aprovació corresponent. D'altra banda, no podem deixar d'expressar amb complaença el nostre agraïment a la Fundació Caixa Catalunya pel seu ple suport financer al projecte.

Josep Bueno i Escalero
Associació Consell de Cent

La Muralla medieval de Barcelona i els seus portals

El Portal de Santa Madrona a finals del segle XIX. Aquest portal és l'únic que ha sobreviscut de les muralles medievals de la ciutat gràcies al fet que està associat a l'edifici de les Drassanes
Foto: ©AHCB-AF

Barcelona, com moltes altres ciutats d'Europa i d'arreu del món, té una trajectòria històrica en què apareix, durant segles i amb continuïtat, una realitat arquitectònica i urbanística: la muralla. Barcelona va ser fundada a finals del segle I aC, quan l'emperador August va decidir establir diverses colònies a Hispània, entre les quals Barcelona —aleshores *Barcino*. Ja des d'aquest primer moment la ciutat va tenir muralles. A finals del segle IV, se'n havien aixecat unes de noves, conservades amb gran integritat tant en alçada com en molt bona part del seu circuit original. El motiu d'aquest excepcional estat de conservació és que aquestes estructures van ser aprofitades per altres construccions i van quedar integrades en arquitectures d'èpoques posteriors.

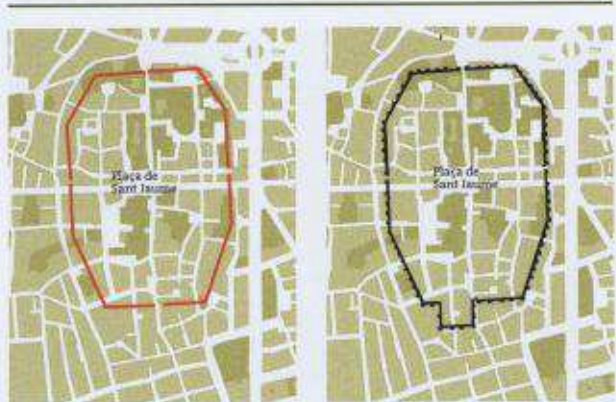
A partir del segle XI, Barcelona va iniciar una etapa d'expansió urbana a l'entorn d'aquest antic nucli fortificat. Seguint els eixos dels camins que conduïen a la ciutat, van aparèixer petites àrees amb cases. Al cap d'uns cent anys, aquestes àrees havien crescut i n'apareixien de noves, de manera que es va formar un teixit urbà gairebé continu. Així doncs, l'antiga muralla romana quedava cada cop més tapada amb noves construccions. Aquest

ritme de creixement es va perllongar durant tot el segle XIII, i fins i tot es va accentuar. Aleshores els suburbis van passar a ser pròpiament ciutat. La transformació i el creixement no només eren físics; lògicament, estaven vinculats a canvis en els àmbits socials, econòmics i polítics.

Les primeres notícies de portals a mitjans del segle XIII

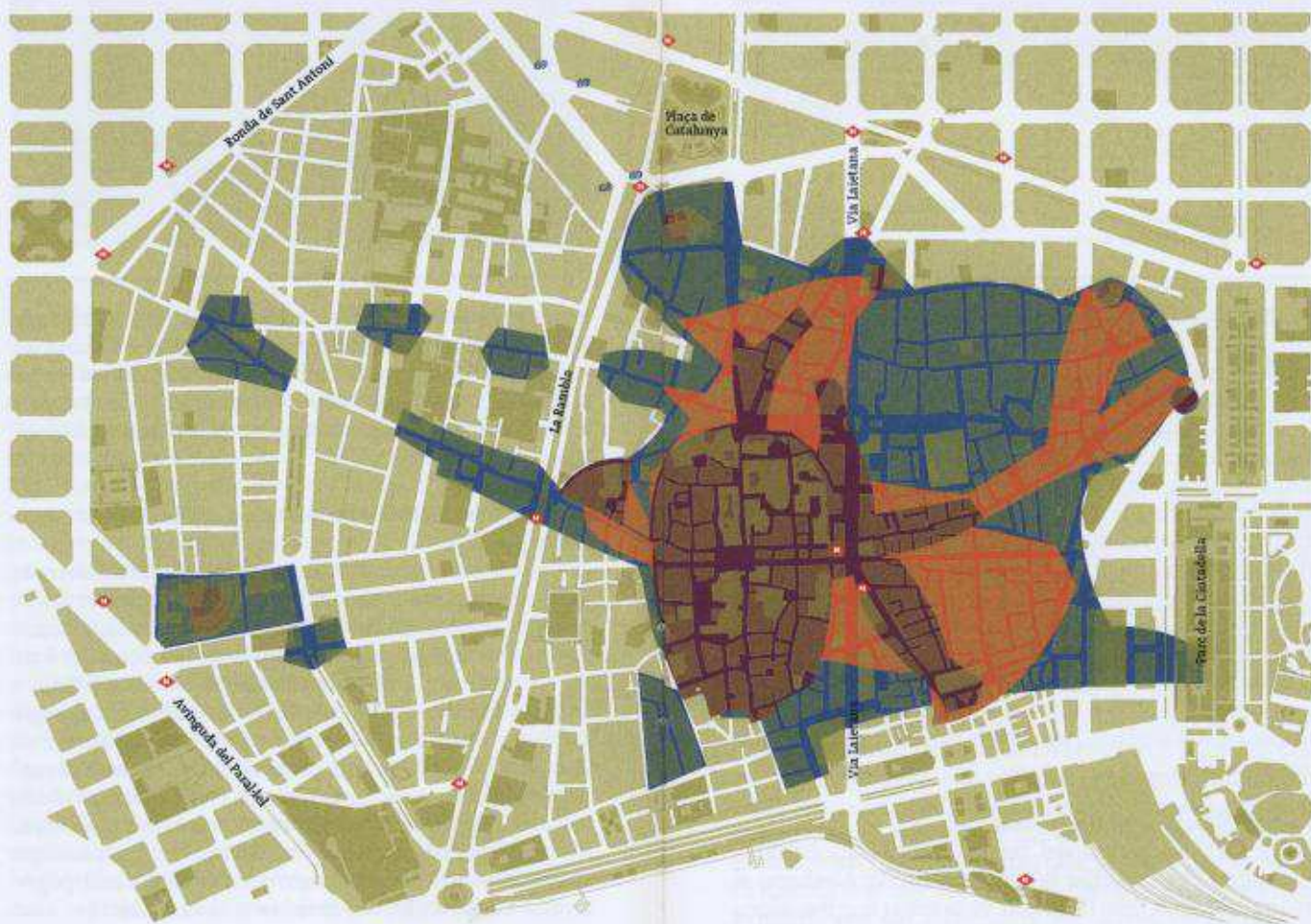
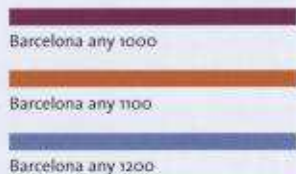
Tenim constància de l'existència de portals a diferents punts de la trama urbana fora de l'antic recinte fortificat d'origen romà a partir d'aquest moment. És lògic: calia controlar d'alguna manera l'accés de les persones i de les mercaderies, i s'havien d'establir els límits físics i administratius de la ciutat. Hi ha documents del segle XIII que esmenten diversos portals, com el del Pont d'en Campderà, el del Pou d'en Moranta, el que estava al costat de les cases de Berenguer de Vilar-Joan, el de la Boqueria, el de la Drassana i el del carrer del Born. D'aquests portals, no se n'ha trobat cap resta arqueològica i no se'n coneix la ubicació exacta, però s'han pogut arribar a establir hipòtesis sobre la seva ubicació.

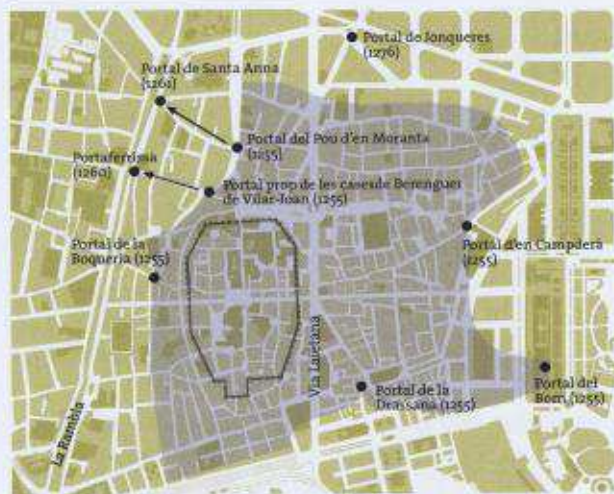

« Traçat de la muralla romana d'època fundacional (s. I aC)

« Traçat de la muralla romana d'època baiximperial (s. IV dC)

Fases de creixement de la ciutat de Barcelona entre els anys 1000 i 1200 segons Ph. Banks

Plànol dels portals documentats abans de 1285

Plànol del possible traçat de la muralla començada el 1285

D'altra banda, cap dels documents que fan referència a l'existència d'aquests portals no explica com eren ni quan es van fer, ni tan sols si definien un perímetre emmurallat. Ara bé, tenint en compte que aquells anys la dinàmica de creixement urbanístic i d'expansió econòmica de la ciutat era alta, possiblement cap d'aquests punts d'accés no tenia una estricta funció defensiva. Més aviat devien ser indrets amb una finalitat administrativa, de cobrament de taxes i d'impostos. En funció d'això, probablement cap d'aquests portals no tenia una estructura arquitectònica important, que requerís unes grans obres i una gran despesa. En la seva concepció es devia optar per un criteri funcional que fes possible adaptar-se amb rapidesa als canvis urbanístics. Només una situació militar compromesa hauria obligat a abandonar aquest sistema, i això no es va produir fins a finals del segle XIII.

La fortificació a partir de 1285

L'any 1285, les tropes del rei de França van entrar a Catalunya i van assetjar la ciutat de Girona. Aleshores el monarca català, Pere II el Gran, va ordenar que Barcelona

es fortifiqués adequadament des del punt de vista militar. La crònica de Bernat Desclot narra l'episodi amb gran precisió quan diu que el rei va ordenar que es fes "[...] un vall en gir de la ciutat, [...], ab mur de terra [...], tot traucat de ballesteries. E de vint en vint brasses féu fer cadafals de fusta riba lo vall". Es tractava d'una construcció d'urgència que dotava la ciutat d'una cosa que en aquells moments no tenia perquè la qüestió defensiva no havia estat una prioritat fins aquell moment, tot i l'existència dels portals. D'altra banda, hi havia edificis, entre els quals alguns de religiosos, que quedaven fora del sistema de portals. És probable que aquest fet influís en la concepció del nou perímetre per tal que aquestes construccions quedessin dins de la zona protegida.

Un cop passat el moment de perill, les obres van continuar. Van deixar de ser una intervenció d'urgència i es va començar a fer una muralla pròpiament dita, amb murs i torres de pedra. Aquest perímetre va incorporar alguns portals que ja existien, com el de Jonqueres o el de la Portaferriça. Altres portals, com el del Pont d'en Campdera o el del Born, potser per les raons que s'han explicat, van ser substituïts per noves construccions

Làpida commemorativa de l'acabament del Portal Nou, l'11 de maig de 1295, conservada a l'MHCB
Foto: ©MHCB, Jordi Puig

situades més enfora. En aquells moments la direcció de les obres va ser assumida pel Consell de Cent, el govern municipal de la ciutat, creat el mateix segle XIII. Cal remarcar que aquesta va ser la primera obra de gran envergadura i d'interès públic que va estar sota el control de la municipalitat.

De l'avenç específic de les obres, no se'n sap res, i també es desconeix amb quin ordre es van construir les defenses. L'única dada que tenim és la làpida en què es dona fe de l'acabament del Portal Nou l'any 1295, conservada al Museu d'Història de la Ciutat. Tampoc no es coneix amb precisió si el recinte es va arribar a concloure i quin perímetre seguia. És segur que tot el front marítim es va deixar sense fortificar, mentre que pel costat de terra es devia descriure un arc que anava des d'on avui hi ha el parc de la Ciutadella fins al capdavant de la Rambla. És possible que alguns sectors d'aquest arc, inclosos els extrems, no s'acabessin del tot.

La refortificació a partir de 1357

L'any 1357 la ciutat de Barcelona va demanar autorització al rei Pere III per refer i millorar les defenses de la ciutat.

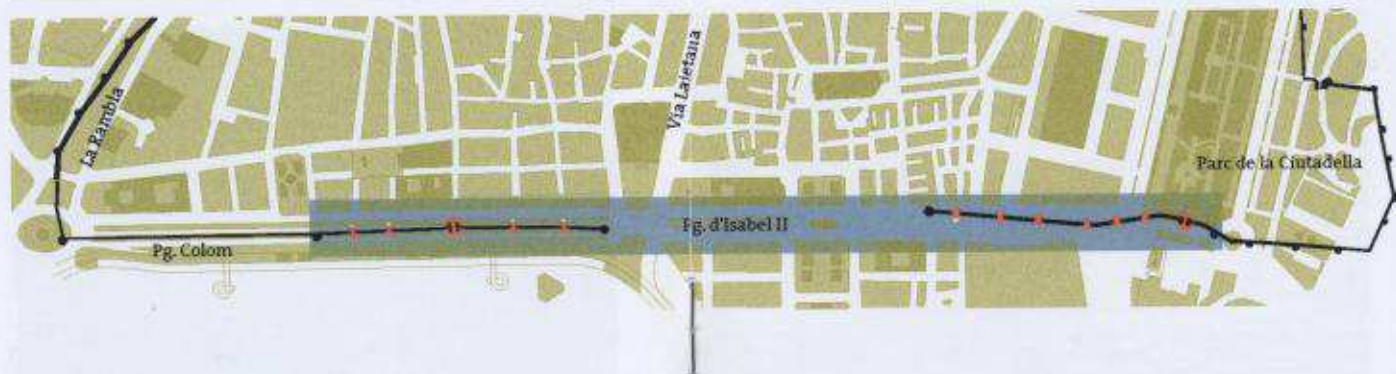

Zona on s'inicien els treballs a les muralles a partir de 1358

El rei de Castella havia fet incursions a les fronteres d'Aragó i de València i eren a l'inici d'una llarga guerra. Una de les primeres accions del Consell de Cent va ser l'adquisició de diverses pedreres a la muntanya de Montjuïc, cosa que indica que els treballs que es volien dur a terme tenien certa envergadura. Les obres van començar simultàniament a tres punts del recorregut: als dos extrems del perímetre a tocar de mar –coneguts com esperons–, i a un sector de mur a prop de Santa Anna, al capdamunt de la Rambla. Els treballs es van executar els anys següents, fins que es va completar la totalitat del circuit plantejat a finals del segle XIII, amb la modificació d'alguns trams. Per això es pot parlar de "refortificació".

Els anys 1360-61, les activitats es van centrar al front de la Rambla i a Sant Daniel. L'any següent es van iniciar les obres al sector de la Boqueria. Es van haver de dur a terme treballs complexos, perquè a més de la muralla, es va canviar el curs de la riera d'en Malla. A més, en aquesta etapa el Consell municipal va ordenar que fossin enderrocades totes les cases i altres construccions que estiguessin a menys de 37 metres del mur per la part de

- Portal
- ➔ Portella

La muralla del front marítim.
Ubicació hipotètica dels portals i
portelles segons el projecte de 1369

16
fora, i a menys de 3 metres per la part de dins. Aquesta ordre es va executar i es va mantenir com a normativa a complir a perpetuïtat: de fet, l'amplada de l'actual Rambla s'adiu amb allò que establia aquesta disposició. L'any 1363, es van fer nous treballs als murs de Framenors i de Sant Daniel. Al mateix temps, es van iniciar les intervencions a la zona de Jonqueres i de les palissades de Sant Pere, que els dos anys següents es van estendre tant cap al Portal Nou com cap al Portal dels Orbs (és a dir, l'actual zona que va a l'Arc de Triomf, passant per la Ronda de Sant Pere, fins a l'avinguda del Portal de l'Àngel). Des del mes de febrer de 1364 es van buscar solucions que permetessin actuar amb certa efectivitat en l'excavació del vall. Bernat Roca, un dels arquitectes més destacats de la ciutat i responsable de les obres de la catedral, va concebre una excavadora amb forma de sinia, artefacte que es va construir però amb el qual no va reeixir en els seus propòsits. Per tant, els anys següents la feina de l'excavació del vall la van fer els homes i dones de Barcelona, a força de braços i aportant-hi ells les eines.

Mentre continuaven els complexos treballs a la Rambla, entre 1366 i 1367 es va enllestir una bona part de les

17
obres dels murs i es va avançar en l'excavació del vall. Part de la terra que es treia del fossat es posava a l'interior dels murs, la resta, a la part exterior de la rasa. El 1366, també es van emprendre nous treballs als murs dels portals de Jonqueres i de Santa Anna, als sectors de Sant Daniel i de Framenors, al Portal Nou i, finalment, a la Portaferriassa, on es va començar la construcció d'un pont de pedra. A partir de 1367 i fins a 1370 es van aixecar noves torres a diferents punts del perímetre i es van començar les obres dels ponts que salvaven el vall davant dels portals de Jonqueres, Santa Anna i la Boqueria. A partir de 1368 es va treballar en l'obra dels merlets i de la coberta de les torres, i el 1371 es van iniciar treballs al sector de Trentaclus, on es va construir un mur nou. Per fer front a totes aquestes obres, el Consell va adquirir més terrenys a Montjuïc per obrir-hi noves pedreres.

La muralla del front marítim

El dia 9 de juny de 1359, un estol de naus castellanes i genoveses es va situar davant de Barcelona amb la intenció d'atacar-la per mar. No es recordava que ningú

Detall de la vista panoràmica de Barcelona des del mar feta per Antoon van de Wijngaerde l'any 1563. Darrere de les fortificacions modernes, es poden observar les portelles a la muralla obertes seguint el projecte de 1369

©Österreichische Nationalbibliothek

ho hagués intentat mai. De fet, es creia que era una empresa força complicada, pràcticament impossible, a causa de l'existència de bancs de sorra i d'esculls. Estaven convençuts que només els navegants barcelonins tenien els coneixements i la perícia suficients per esquivar-los i arribar a la platja. Per aquesta raó tot el front marítim s'havia deixat sense fortificar. Però aquest atac de 1359 va demostrar que també era necessari protegir la ribera de la ciutat, malgrat que les obres encara van trigar uns anys a concretar-se.

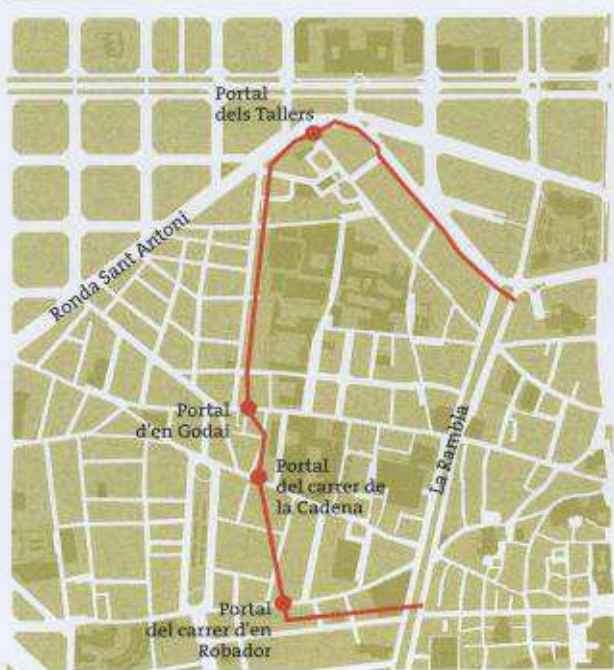
Durant l'estiu de 1367 es van iniciar uns primers treballs en la construcció de la muralla que havia de protegir el front marítim. No era una obra senzilla. La nova muralla no podia esdevenir un obstacle per a totes les activitats vinculades amb el mar, algunes de les quals, com l'activitat mercantil, tenien un caràcter fonamental per a l'economia de la ciutat. Al Consell de Cent li va costar arribar a concretar un projecte que tingués en compte aquestes qüestions, i els treballs definitius no es van iniciar fins al 1370. Aquest projecte preveia que tot el front marítim quedés dividit en tres parts. La part central, on es concentrava la major part del trànsit de mercaderies,

quedaria completament oberta. Les dues dels extrems tindrien una muralla on s'aixecarien torres i s'obririen diversos portals i portelles. Tots aquests accessos havien de garantir el trànsit de persones, de mercaderies i d'embarcacions petites.

A mesura que les obres avançaven, el projecte es va simplificar. El sistema de portelles només es va respectar pel costat del barri de Ribera, perquè en aquella zona és on vivien la majoria de mariners, de pescadors i la resta de gent de mar a Barcelona. Durant el segle XVI es va refer tot aquest tram de muralla. Aleshores es va decidir tancar completament el front marítim, inclòs el sector central, on es va construir un portal d'estil renaixentista i aspecte monumental, el Portal de Mar.

La fortificació del Raval

Quan van començar els treballs als murs de la ciutat, el 1358, el barri del Raval ja existia, però no es va contemplar que quedés inclòs dins de l'àrea fortificada. Així doncs, la decisió de fortificar aquest barri es va prendre més tard i va néixer del compromís que havia adquirit el Consell de Cent amb els qui hi vivien. El govern de la ciu-

tat va requerir la seva col·laboració en els treballs que es duien a terme a la Rambla, i ells van acceptar. A canvi, van demanar que el seu barri quedés inclòs dins de la zona fortificada. Aquesta ampliació del traçat, prou important, no es va concretar fins al 1368. Preveia només la construcció d'un vall, amb estructures de tàpia i/o palissades, i d'alguns portals, que s'havien d'ubicar amb relació als punts d'accés que ja existien (com el Portal d'en Godai) o a punts nous (per exemple, a l'extrem inferior del carrer d'en Robador).

Aquest projecte va ser modificat entre 1372 i 1375. Després d'unes complexes negociacions amb el rei, el Consell de Cent va acceptar canviar el traçat i ampliar el perímetre. En aquest moment es va decidir que les Drassanes havien de quedar incloses dins de l'àrea defensada. També a partir d'aquest acord, s'havia de construir una muralla pròpiament dita, amb torres, tot de pedra. El canvi de projecte va significar un increment considerable de la superfície protegida, la qual incloïa grans àrees de camps i d'horts.

Els treballs de construcció del vall del Raval segons el projecte de 1368 es van iniciar simultàniament en els

seus extrems: pel sector dels Tallers i al carrer de l'Hospital (en direcció a les hortes de Sant Pau, a l'altra banda de la Rambla). Mentre que el tram dels Tallers va quedar incorporat al nou projecte, les estructures al carrer Hospital van quedar inutilitzades.

Seguint la nova proposta, el 1377 ja s'havia construït el Portal de Sant Antoni, amb les torres anomenades de Sant Iu i de Sant Urbà que el flanquejaven. Els treballs van continuar i la documentació indica que l'any 1389 el recinte s'havia tancat en la seva totalitat, malgrat que quedaven alguns trams on l'o-

Làpida fundacional de la torre de Sant Urbà del Portal de Sant Antoni, el 1377, conservada a l'FMHCB
Foto: ©MHCB, Jordi Puig

Aquarel·la de Francesc Soler i Rovirosa amb les torres de l'antic Portal de Santa Anna, al capdamunt de la Rambla (1855)
Foto: ©MHCB, Jordi Puig

bra encara no era de pedra. Les obres de construcció al Raval van continuar el segle següent fins assolir l'aixecament de murs i torres en la totalitat del recinte.

Característiques constructives i arquitectòniques

El conjunt de la muralla de Barcelona tenia uns murs d'un gruix que variava entre els 2,20 i els 3 metres (fins i tot una mica més), segons els sectors. A partir de les dades aportades per l'arqueologia, sembla que a la major part de l'obra es van fer servir carreus petits o mitjans, de forma regular i desbastats, lligats amb morter de calç al qual se solia donar una patina de color ataronjat. Algun sector presenta un treball més acurat, amb l'ús de pedres més grans i més ben treballades.

Pel que fa a les torres, se'n podien trobar de planta quadrada, poligonal i semicircular o ultrasemicircular. L'explicació d'aquesta varietat de solucions rau en la durada de les obres. Tot i això, les dades arqueològiques de què es disposa posen de manifest que les torres de planta quadrada i poligonal van ser emprades al recinte de la ciutat, tant a les obres començades el 1285, com en bona part de les campanyes constructives iniciades el

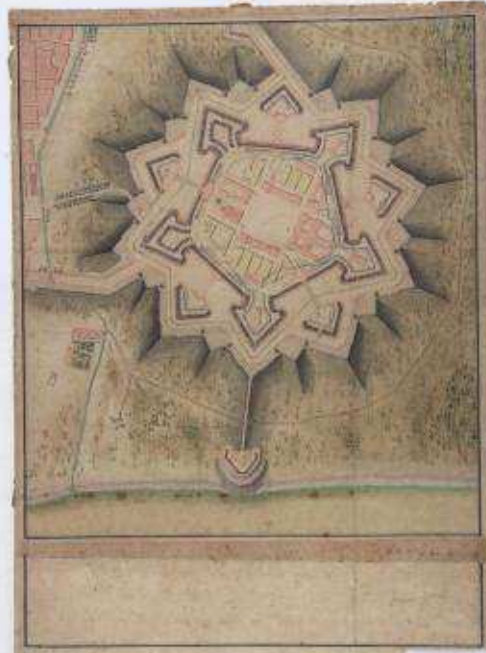
Les torres de Canaletes amb el Portal de Sant Sever en primer terme, abans del seu enderrocament.
Dibuix de Francesc Soler i Rovirosa
Foto: ©MHCB, Jordi Puig

1358. Les torres de planta semicircular i ultrasemicircular es van imposar a partir de finals del segle XIV, tenien un aspecte més monumental i eren les majoritàries al sector del Raval, excepte en el tram de les Drassanes. El nombre de torres va variar amb el temps. Ja s'ha vist que a les campanyes constructives de la segona meitat del segle XIV es van afegir noves torres al recinte de la ciutat. Els portals presenten diverses solucions seguint el mateix esquema de tipologies que s'ha vist amb les torres. Alguns portals, com el de la Boqueria, el de Santa Anna, el de Sant Antoni, el Portal Nou i el de Sant Daniel, estaven flanquejats per dues torres de planta poligonal. Altres estaven oberts en torres que podien ser de planta quadrada (és el cas dels portals de Santa Madrona, que s'ha conservat, i el de Sant Pau), o també de planta circular (com el de Sant Sever, obert a una de les torres de Canaletes, al capdamunt de la Rambla). Sembla que també hi havia alguns portals que més aviat van ser portelles, és a dir, accessos oberts directament al mur.

Plànol de la disposició del setge de Barcelona l'any 1714, d'autor desconegut, en què es mostra la disposició de les muralles i d'altres defenses de la ciutat abans de la construcció de la Ciutadella
Foto: ©AHCB-MHCB, Josep Parer

Planta de la Ciutadella (segle XVIII). La construcció de la Ciutadella va significar l'alteració d'un sector força extens de la muralla baixmedieval de la ciutat, a més de l'arrasament d'una part significativa del barri de Ribera
Foto: ©AHCB-MHCB, Jordi Puig

La fi de les muralles

L'aparició i l'evolució de les armes de foc, cada cop més potents i efectives, va fer canviar les tècniques constructives relacionades amb la fortificació. Les torres van passar a ser un destorb, perquè sobresortien i eren un blanc fàcil per als canons. De cara a la defensa era molt més eficaç construir grans superfícies terraplenades davant dels portals i també als punts més crítics del perímetre. A Barcelona aquests canvis es van concretar entre els segles XVI i XVII, sense que això significués una alteració del traçat de les muralles. A inicis del segle XVIII es va construir la Ciutadella, una fortalesa militar que seguia els models de l'escola d'enginyers militars francesos. Aquesta obra va tenir un fort impacte en la trama urbana i va representar l'alteració més significativa en el sistema de defenses de la ciutat.

Cap a la meitat del segle XIX, quan Barcelona estava en ple procés d'industrialització, les muralles es van enderrocar. Abans s'havia construït el Portal de Mar. La desaparició de les muralles es considerava una necessitat imprescindible per garantir el creixement urbanístic de la ciutat. Tot l'arc de la muralla de terra va desaparèi-

xer l'estiu de 1854. El 1868 va ser el torn de la desaparició de la Ciutadella, on es va construir un gran parc urbà, i tot seguit es va eliminar la muralla de mar. Del conjunt de les muralles medievals de Barcelona, l'únic fragment que va quedar en peu va ser el que estava associat a les Drassanes. La raó de la seva conservació és que en aquells moments el conjunt d'aquest edifici històric era una caserna militar i per això no es va tocar.

Els portals de la muralla medieval de Barcelona

1. Portal de Sant Sever
C. de Pelai
2. Portal dels Tallers
C. dels Tallers, Ronda de Sant Antoni
3. Portal de Sant Antoni
Rda. de Sant Antoni, C. de Sant Antoni
4. Portal de Sant Pau
C. de Sant Pau
5. Portal de Santa Madrona
Av. del Paral·lel

6. Portal de Framenors
Rambla, Porta de la Pau
7. Portal de Trentaclaus
Rambla, C. dels Escudellers
8. Portal de la Boqueria
Rambla, C. de la Boqueria
9. Portaferrixa
Rambla, C. de la Portaferrixa
10. Portal de Santa Anna
Rambla, C. de Santa Anna

11. Portal dels Orbs
Av. del Portal de l'Àngel,
Pl. de Catalunya
12. Portal de Jonqueres
Pl. Urquinaona, C. de Trafalgar,
C. de Jonqueres
13. Portal Nou
C. del Portal Nou, Pl. del Comerç
14. Portal de Sant Daniel
Parc de la Ciutadella

● Portals de muralla senyalitzats

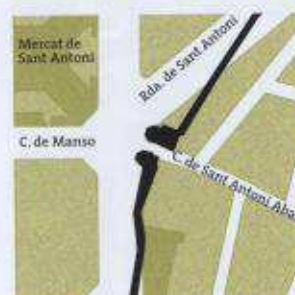
Portal de Sant Sever

El 1368 el Consell de Cent va decidir fortificar el Raval. Uns quants anys més tard se'n va ampliar el traçat, la muralla es va refer amb pedra i s'hi van afegir torres. La primera estava situada en aquest punt, i al segle XV s'hi va obrir un portal.

Portal dels Tallers

La construcció d'aquest portal, situat a l'extrem del carrer dels Tallers, es va decidir el 1368, i el 1375 estava en obres. Abans que s'alcés el portal, el carrer es podia tancar amb una cadena.

Portal de Sant Antoni

Era un dels accessos principals de la ciutat. Se'n van acabar les obres de construcció el 1377. El portal estava flanquejat per dues grans torres de planta poligonal, conegudes com les torres de Sant Iu i de Sant Urbà.

Portal de Sant Pau

L'any 1374 es va acordar ampliar la muralla del Raval per tal d'incloure-hi les Drassanes. Amb aquesta ampliació el monestir de Sant Pau del Camp també va quedar dins del recinte. La torre amb portal es va començar el 1380. El 1391 es va construir un pont de pedra per creuar el fossat.

Portal de Santa Madrona

Aquest és l'únic portal que s'ha conservat de les muralles medievals de Barcelona. Es va construir a partir de 1378, paral·lelament a les obres d'ampliació de les Drassanes, després que s'acordés que aquestes quedessin protegides per les muralles de la ciutat.

Portal de Sant Francesc

Tancava el tram de muralla de la Rambla i tenia aquest nom perquè a tocar hi havia el convent dels franciscans de Barcelona. També era conegut amb els noms de Portal de Framenors i de la Drassana.

Portal de Trentaclaus

També era conegut com a Portal dels Ollers. En aquesta zona de la ciutat hi treballaven els mestres terrissaires, que feien olles i escudelles, entre d'altres actuals de ceràmica.

Portal de la Boqueria

Es tenen notícies de l'existència d'un portal amb aquest nom des de 1255. Entre 1361 i 1370 es va refer amb la construcció de dues torres i un pont de pedra. Se sap que, des del segle XIII, en aquesta zona hi va haver un mercat, origen de l'actual mercat de la Boqueria.

Portaferriça

La primera notícia documental de la Portaferriça és de 1260. Entre 1361 i 1368, en el marc de les intervencions a tot el front de muralla de la Rambla, s'hi van fer diverses actuacions, inclosa la construcció d'un pont de pedra i, en el tram que baixava fins al Portal de la Boqueria, l'addició de diverses torres.

Portal de Santa Anna

Hi ha diversos documents de la segona meitat del segle XIII que parlen de l'existència de portals a tocar de la Rambla, entre els quals el de Santa Anna. Tot i això, la totalitat de la muralla que donava a la Rambla es va refer a partir de 1358. Els treballs van començar en aquest sector.

Portal dels Orbs o de l'Àngel

Les primeres notícies que documenten el Portal dels Orbs (dels cecs) són de 1343. A partir de 1364 s'hi van fer diverses obres i, al començament del segle XV, la suposada aparició d'un àngel va fer que canviés de nom. Al portal mateix es va construir una capella que commemorava el fet miraculós.

Portal de Jonqueres

La primera notícia coneguda del Portal de Jonqueres és de 1276. Entre 1364 i 1366 i, més endavant, el 1382, es van fer obres a tot el tram que anava des del Portal Nou fins als Orbs, obres que van incloure la reforma del Portal de Jonqueres. El 1368 es va construir un pont de pedra al davant del portal.

Portal Nou

Es va construir el 1295. Estava situat en el traçat d'un dels camins principals i marcava un dels punts d'accés més importants a Barcelona. Entrant per aquest portal es podia creuar tota la ciutat. Al segle XIV se'n van refer les torres.

Portal de Sant Daniel

Estava situat molt a prop del monestir de les monges clarisses. Probablement es va començar a construir a finals del segle XIII. Entre 1358 i 1382 es van dur a terme obres importants en aquest sector, com la construcció de diverses torres i l'addició d'un pont de pedra davant del portal.

Per a més informació:
Museu d'Història de
la Ciutat de Barcelona
(MHCB)
Conjunt Monumental
de la Plaça del Rei

Plaça del Rei, s/n, 08002 Barcelona
Tel.: 93 256 21 00

Horari de visita:

De l'1 d'octubre al 31 de març,
de dimarts a dissabte de 10 a 14 h
i de 16 a 19 h
De l'1 d'abril al 30 de setembre,
de dimarts a dissabte de 10 a 20 h,
Tot l'any, diumenges i festius
de 10 a 19 h
Dilluns tancat

Dies de tancament anual:
1 de gener, 1 de maig, 24 de juny
i 25 de desembre

Les Rutes de l'MHCB

El Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona organitza rutes guiades per Barcelona, en català, per al públic en general (consulteu el programa d'activitats del Museu) i per a grups amb reserva prèvia en català, castellà, anglès i francès.

Informació i reserves:

Tel.: 93 256 21 22
Fax: 93 268 04 54
Adreça electrònica:
reserves-mhcb@bcn.cat
Horari d'atenció:
De dilluns a dijous de 10 a 14 h
i de 16 a 19 h
Divendres de 10 a 14 h

www.museuhistoria.bcn.cat